

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, професора
Карапузової Наталії Дмитрівни
на дисертацію Ключ Любові Вікторівни
«Дидактичні умови формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-
педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів»,
поданої до захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.09 – теорія навчання

Актуальність обраної теми. Динамічні перетворення у системі національної освіти у цілому та соціально-педагогічній галузі зокрема мають глибинний характер та потребують таких підходів до організації навчально-виховного процесу у вищій школі, які б сприяли формуванню творчої особистості, розвитку її унікальних здібностей, спрямовували на саморозвиток та самореалізацію. Одним із таких підходів є удосконалення психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у вищих педагогічних закладах освіти, що забезпечить високий рівень їх предметної грамотності. Іншим підходом, окресленим у Законі України “Про вищу освіту” є забезпечення прав студентів на вибір навчальних дисциплін, передбачених відповідною освітньою програмою в обсязі, що становить не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС (ст. 62, п.15).

Проблема формування варіативного компонента змісту психолого-педагогічної підготовки, зокрема майбутніх соціальних педагогів, у якій перетинаються інтереси різних галузей знань, актуалізує комплекс завдань, що потребують наукового вирішення.

З огляду на означене, важливим і своєчасним є звернення дисертантки до проблеми формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

У виборі теми дослідження Ключ Л.В. акцентувала увагу на осмислення та розв'язання низки соціально-педагогічних суперечностей, зокрема: між швидким розвитком і поширенням інноваційних соціально-педагогічних технологій і

відносно сталістю нормативних документів, що регламентують зміст типових навчальних програм; між наявними потенційними можливостями психолого-педагогічної підготовки у вищих закладах освіти висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців соціально-педагогічного спрямування з високим рівнем предметної грамотності і реальною педагогічною практикою; між процесами інтеграції навчальних курсів у змісті психолого-педагогічної підготовки і недостатньою розробленістю в дидактичному плані теорії та практики формування таких навчальних курсів.

Зазначене вище та відсутність у вітчизняній теорії навчання цілісної педагогічної розвідки з формування змісту курсів за вибором у фаховій підготовці майбутніх соціальних педагогів дозволяє констатувати, що дисертація є актуальною, своєчасною і має наукове значення для розвитку професійної освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень. Клюй Л.В. логічно вибудувала стратегію наукового дослідження: на достатньому рівні визначено предмет, об'єкт, мету дисертаційної роботи, яка конкретизована в завданнях, що повністю відображають спрямованість наукового пошуку автора, розкривають проміжні результати дослідження та послідовність їх здобуття.

Чітко аргументовано використання обраних методів дослідження: *теоретичних* для вивчення змісту базових понять проблеми дослідження, визначення структури психолого-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів, дидактичних, організаційно-педагогічних, психолого-педагогічних умов реалізації дидактичної моделі; *емпіричних* для констатування стану розроблення предмета дослідження й діагностування сформованості спеціальних компетентностей у майбутніх соціальних педагогів у процесі засвоєння курсів за вибором; *педагогічний експеримент* для апробації створеної моделі формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-педагогічної підготовки соціальних педагогів і впровадження її у практику вищих педагогічних навчальних закладів.

Обсяг використаних Клюй Л.В. джерел (276 найменувань) свідчить про значну науково-пошукову роботу, об'єктивність аналізу означеної проблеми.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Дисертація характеризується науковою новизною, яка полягає в тому, що вперше здійснено системний аналіз теорії та практики формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів та обґрунтовано дидактичні умови, які сприяють ефективності цього процесу (інтеграція дисциплін тематичних блоків; активізація фахового спрямування змісту навчальної діяльності майбутніх соціальних педагогів на основі технологізації; індивідуалізація змісту навчальної діяльності майбутніх соціальних педагогів шляхом її рефлексування), відповідно спроектовано модель формування змісту курсів за вибором, де зінтегровано її основні складники (мета, підходи, принципи, завдання, рівні функціонування, зміст навчального курсу за вибором, засоби, форми організації, методи, критерії та рівні сформованості предметних компетенцій майбутніх соціальних педагогів).

Кількісні та якісні показники експериментальної роботи засвідчили ефективність упровадження обґрунтованих дидактичних умов і методичного забезпечення формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Основні положення дисертації Ключ Л.В. повною мірою відображено в 10 наукових публікаціях (5 – у наукових фахових виданнях, 1 – у зарубіжному періодичному виданні, 1 – навчально-методичний посібник) та презентовано у виступах на міжнародних і всеукраїнських конференціях.

Значущість результатів дослідження для науки і практики. Наукове значення дисертаційної роботи Ключ Л.В. полягає в тому, що її наукові положення, висновки і рекомендації поглиблюють і збагачують теоретичні, методичні та практичні питання формування варіативного компонента змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Не викликає сумніву практичне значення результатів проведеного дослідження — розроблено та упроваджено в навчальний процес авторський курс за вибором “Соціально-педагогічна діяльність в умовах вітчизняної школи: проблемні питання”. Теоретико-методичні та практичні результати роботи можуть бути використані науковцями в процесі укладання підручників, посібників для вищої школи, у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників.

Проведений аналіз дисертації Ключ Л.В. дає підстави оцінити її як самостійну й завершену роботу, в якій отримано нові науково обґрунтовані теоретичні і експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку теорії навчання у вищій школі. Робота підтверджує належний рівень теоретичної та практичної підготовки авторки. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та критичні зауваження до дисертаційної роботи. В цілому, оцінюючи позитивно дисертаційне дослідження Л.В.Ключ, вважаємо за потрібне висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру:

- 1) Оскільки у роботі досліджуються дидактичні умови формування змісту саме курсів за вибором, то варто було б, на нашу думку, висвітлити в першому розділі саму сутність дидактичного вибору як психолого-педагогічної проблеми.
- 2) З огляду на використану під час написання дисертації значну кількість наукової літератури, доцільно було б розглянути у порівняльному аспекті вітчизняний і зарубіжний досвід реалізації підходів до формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-педагогічної підготовки, зокрема майбутніх соціальних педагогів;
- 3) На наш погляд, спроектована та представлена дисертанткою модель формування змісту курсів за вибором була б більш повною, якби в ній виокремлювалися принаймні групи методів формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів.
- 4) У роботі присутні незначні помилки: змістового характеру, зокрема на С.115-116 дисертації авторка виокремлює залежно від пріоритетного дидактичного завдання п'ять основних різновидів навчальних курсів за вибором, далі по тексту роботи і в авторефераті необґрунтовано означено лише чотири із зазначених вище; стилістичного характеру, зокрема на С.136-142; неточності, що виявляються у невідповідності теми дисертації та назв підрозділів, зокрема 2.1, 2.3.

Проте, висловлені зауваження та побажання не знижують загальної позитивної оцінки рецензованого дослідження.

Загальний висновок.

Аналіз дисертаційної роботи «Дидактичні умови формування змісту курсів за вибором у структурі психолого-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів», автореферату та праць здобувача, опублікованих за темою, свідчать, що дисертація за актуальністю, змістом, обсягом, науковою новизною, обґрунтованістю наукових положень, достовірністю, практичним значенням та повнотою викладу відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, а її авторка, Любов Вікторівна Ключ, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання.

Офіційний опонент –

кандидат педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри природничих і

математичних дисциплін

Полтавського національного педагогічного

університету імені В.Г. Короленка

Н.Д.Карапузова

